

Ramuri

8 (194)

1980

Revistă lunară editată de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Dolj • 15 august 1980 • 16 pagini • 3 lei

Redactor șef: MARIN SORESCU

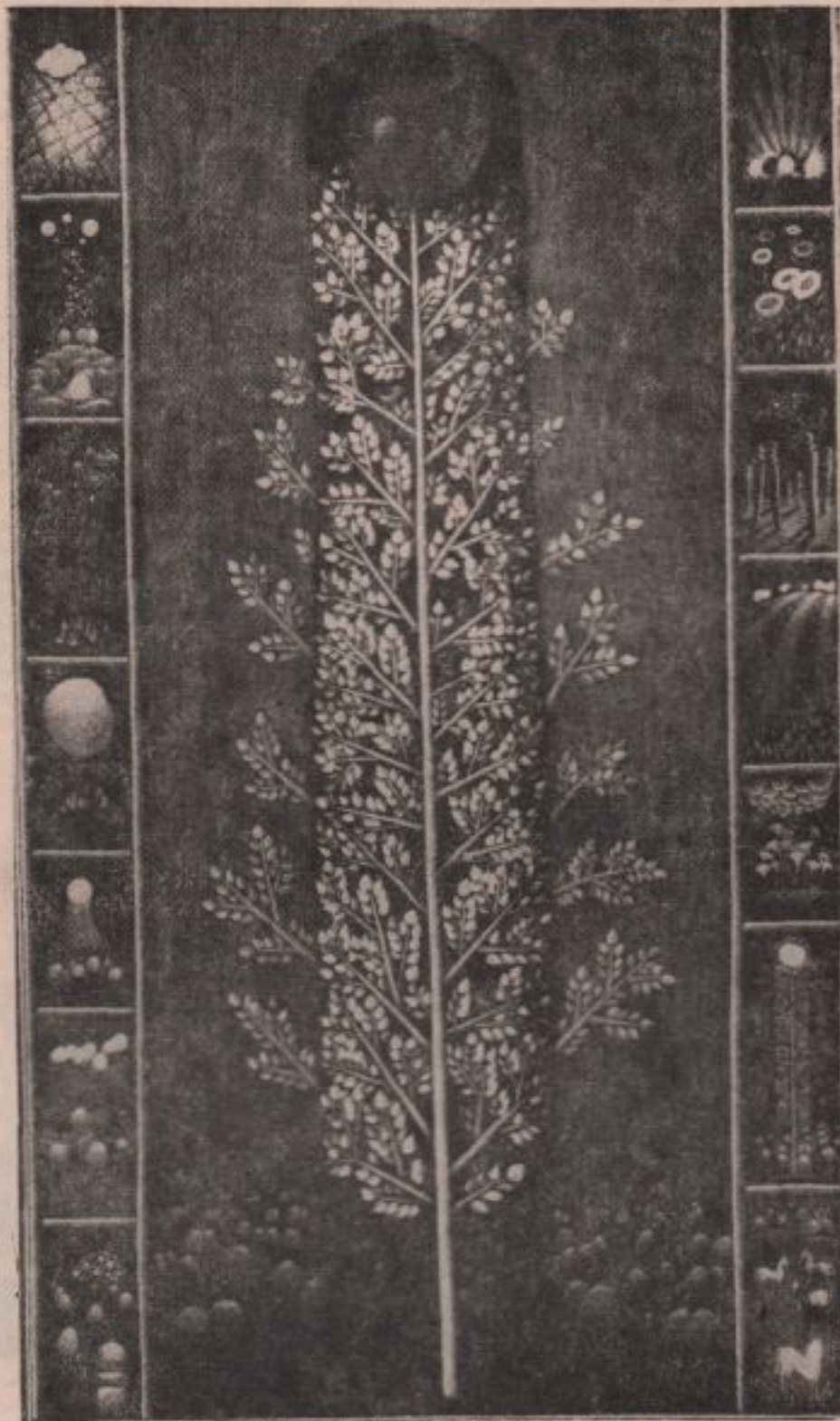
Marile realizări

Cea de-a XXXVI-a aniversare a zilei de 23 August 1944, care a marcat, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, începutul „revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă”, moment care reprezintă „un eveniment hotărâtor în dezvoltarea țării noastre pe un drum nou”, cum se arată în Programul de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaltare a României spre comunism”, găsește țara mai puternică economic și mai dezvoltată sub aspectul nivelului de trai material și spiritual al oamenilor ei decât a fost vreodată. Cei treizeci și șase de ani care au trecut de la actul istoric din august 1944 constituie tot atâtea trepte ale mersului ascendent al economiei, științei și culturii românești pe drumul trasat de partidul nostru comunist, forța politică conducătoare a societății românești. Puterea economică a țării s-a dezvoltat continuu. Programul adoptat de Congresul al XI-lea, document de excepțională importanță teoretică și practică, ce reprezintă „carta de bază ideologică, teoretică și politică a partidului”, evidențiază pregnant marile succese obținute de oamenii muncii, de întregul nostru popor, sub conducerea comuniștilor, pe linia consolidării și a creșterii neîntrerupte a puterii economice a țării. La rîndul său, Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XII-lea al partidului sintetizează marile realizări obținute de poporul nostru în împlinirea planului cincinal 1976—1980, cincinal ce reprezintă „prima etapă a făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate în patria noastră”. Cîteva date sînt edificatoare. În acest an, producția globală industrială va fi de 53 ori mai mare decât cea obținută în 1938, în timp ce producția globală a agriculturii depășește în acest cincinal cu peste 30 la sută nivelul cincinalului trecut. În ceea ce privește investițiile, volumul acestora, în cincinalul 1976—1980, este egal cu volumul total al investițiilor din cele 3 cincinale precedente. Aceleași salturi spectaculoase se regăsesc și în indicatorul cel mai sintetic, venitul național. „Dezvoltarea în ritm înalt a producției materiale și sporirea mai accentuată a eficienței economice — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la Congresul al XII-lea — au făcut ca venitul național să devanseze dinamica produsului social, crescînd pe întregul cincinal cu 64 la sută (...) Comparativ cu anul 1938, venitul național va fi în 1980 de 16 ori mai mare, iar avuția națională a țării a crescut în anii construcției socialiste de circa 7,6 ori”. Toate aceste mari realizări s-au repercutat asupra nivelului de trai, material și spiritual, al întregului nostru popor, nivel aflat, și el, într-o continuă creștere. Toate aceste mari realizări reprezintă premisa și garanția înaintării necontenite a țării pe drumul socialismului și comunismului, al progresului, civilizației și bunăstării. Obiectivul fundamental al cincinalului viitor, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, îl constituie tocmai „continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale”. Strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul nostru popor întimpină cea de-a XXXVI-a aniversare a Zilei naționale cu succese dintre cele mai importante.

În succesiunea unor aniversări scumpe tuturor fiilor acestui străvechi pămînt românesc trebuie să subliniem împlinirea a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent, sub conducerea lui Burebista.

În acest context, un larg ecou a avut cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice — eveniment de seamă al vieții științifice internaționale — desfășurat la București, sub înaltul patronaj al Președintelui României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ampla participare a oamenilor de știință de pretutindeni, bogata agendă de lucru a reuniunii, au ilustrat faptul că în lumea de astăzi istoria este una dintre disciplinele de cercetare cele mai prețuite.

S-au împlinit, în preajma sărbătorii noastre naționale, cinci ani de la semnarea Actului final al Conferinței generale-europene de la Helsinki, eveniment a cărui aniversare a fost marcată, în țara noastră, de Ședința comună a Biroului Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Biroului Executiv al Guvernului Republicii Socialiste România. În Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, precum și în Declarația-Apel adoptată în cadrul ședinței, a fost reliefată pregnant contribuția partidului și a țării noastre la cauza păcii și destinderii.

Pictură de Elena Urdăreanu-Herta

DIN CUPRINS

- Brâncuși — scrisori inedite
- Pompiliu Marcea : Dificultățile și voluptatea istoriei literare
- Ion Zamfirescu despre O antologie a dramaturgiei românești
- Versuri de Nikolaus Berwanger
- Semnalizări de Șerban Cioculescu
- Cenaclul „Ramuri”
- Cîntece bătrînești ale românilor din R. S. F. Iugoslavia
- Dialog cu Michel Deguy

A fi prezent

Literatura română actuală se află în situația favorabilă de a fi, în anumite condițiuni bine folosite, tot mai prezentă în circuitul și schimbul de valori internaționale. Ea se poate face — într-adevăr — tot mai cunoscută, tot mai bine înțeleasă, tot mai apreciată. Este un fapt incontestabil că generația E. Lovinescu — G. Călinescu nu și-a pus niciodată această problemă. Evident și condițiile și mentalitatea literară și „spiritul veacului” erau pe atunci cu totul altele. Ceea ce nu înseamnă că și azi realizările ne vin spontan, pe tavă, că toate dificultățile dispar de la sine, că a fi prezent, efectiv prezent, nu convențional și formal prezent, nu implică multă muncă, metodă, clarviziune a scopurilor, planificare și organizare în perspectivă, mijloace și oameni potriviți la locul potrivit.

Notez doar cîteva idei și sugestii scoase din cea mai directă experiență, fără a pretinde cituși de puțin că dețin toate soluțiile și că am rezolvat toate problemele ce pot fi puse.

Efortul de a traduce mult, cit mai mult și în diferite forme (versuri străine, ediții bilingve, antologii, grupaje în reviste române și străine etc.) este cu totul remarcabil și fără precedent. Deocamdată, accentul cade puternic doar pe beletristică, dar și cartea istorică și filologică, filozofia, eseul și chiar literatura comparată și critică încep să aibă tot mai bune ocazii de confruntare cu un public internațional. El este mai larg în cazul literaturii, mai restrîns, inevitabil specializat, în domeniul științelor sociale și umaniste. Evident, cele mai multe din aceste traduceri sînt realizate și

editate în țară, ceea ce ar implica — în paralel — mai multă suplețe și spirit de inițiativă și în cointeresearea editurilor străine. Dar chiar și în cazul cînd ne-am sprijini doar pe efortul editorial intern o verigă îmi pare că lipsește încă. Circulația traducerilor noastre nu este, deocamdată cel puțin, cea pe deplin dorită, pe de o parte din cauza formalităților destul de greoaie ale întreprinderii de comerț exterior *Illexim* (pentru a comanda și obține în străinătate o carte românească este necesară o întreagă corespondență; ea nu poate fi evitată, dar simplificată poate fi), pe de alta, absența acestor traduceri din librăriile străine. O soluție ar fi înființarea măcar a unei librării româ-

Adrian Marino

(Continuare în pag. 5)

În exclusivitate pentru „Ramuri“

Michel Deguy nu persecută poezia

Prepozițional, conjuncțional, modal, pornind, cu Heidegger, de la greci în sondarea cuvintelor și a sensurilor lor particulare (din particulele limbajului), Michel Deguy este un poet ciudat. La 50 de ani, a ajuns un fel de clasic al poeziei franceze noi, păstrându-și poziția insolită și obligând critica să-l accepte ca atare. Mai toți exegeții lui sînt de acord cu Henri Meschonnic, care afirma, în prefața volumului selectiv „Poèmes” din 1970, că pentru Michel Deguy „poezia este limbajul limbajului”. În acest limbaj al limbajului autorul „Fragmentului de cadastru” se avîntă temerar, efectuînd, cu succes, operații lirice comparabile, prin miraculosul lor, cu niște voiaje extraordinare. Nu spune el însuși: „Limba este o afacere prea serioasă pentru a fi abandonată lingviștilor?”

În legătură cu starea de reflexibilitate — regimul preferat al liricii sale — aș observa că ea este și plusul și minusul acestei creații, extrăgîndu-și

energia vitală din perfecta — și atît de greu de realizat — fuziune între cei doi poli. Întîi evaporarea poeziei prin meditația asupra ei (o anumită ariditate, încifrarea) și, apoi, nașterea poeziei din vaporii realizați. Un fel de locomotivă cu aburi trece prin lirica franceză, avîndu-l în cabină — mecanic și fochist — pe Michel Deguy. Odată cu pufăitul mare, pufos și... secret, care-l duce înainte, poezia are, ca orice super — lucid, o contralocomotivă: pipa, nelipsita-i pipă, care-l înalță pe verticală, dînd înaintării lui altitudinea contemplării. El realizează astfel o poezie esențializată, lapidară și lapidată: supusă unei bătaii cu piatră cerească (grindina zonelor reci și fulgerate); o poezie care-și impune supliciu schivniciei ideii și abstracțiunii, într-un Paris literar de multe ori prea lizibil. Se zice despre Deguy că este sclavul întrebărilor „Ce?” și „De ce?”...

Dar e vremea interviului. Să-i prezentăm și noi seria noastră de „ce”-uri.

Marin Sorescu: Ai, astăzi, cea mai grea sarcină posibilă: te rog, definește-ți singur inspirația, situînd-o, în același timp, în peisajul liricii franceze de azi. E important să știi părăsirea ta în această privință. Sînt adeptul unor interviuri abrupte.

Michel Deguy: — Cum poți vorbi simplu despre poezie? Cum să fac? E vast... Nu aparțin unei poezii conservatoare, nici avangardă, nu scriu o poezie spațialistă, nici una obiectivistă. Se spune că sînt dificil la lectură. Dacă prin avangardă se înțelege ieșire din poezie, eu nu aparțin acestui curent. La Paris există acum grupuri (și au fost și mai înainte) care proclamă moartea poeziei. Fundamental, sînt atașat fenomenului de continuitate a poeziei. Deci acesta ar fi cadrul generat în care mă mișc, în care îmi merge pana. Repet: nici conservator, nici nu persecut poezia cu avangardisme moarte în fașă. Cele două axe ale interesului meu pentru poezie, poate contradictorii, ar fi următoarele: pe de o parte, consider că poemul este un fapt lingvistic, de limbaj, care își poate fi suficient sînsi. Dacă nu poate inventa ceva, trebuie mînat ca acest end lingvistic să fie lizibil în poemul pe care-l scrii; dîncolo de ce spun cuvintele, de declarații etc. Pe de altă parte, mă gîndesc că există chiar o viață poetică, un angajament global față de poezie: felul de a fi atent cu lucrurile (sau atenția la lucruri), atenția cu oamenii (sau atenția la oameni) — felul de a vedea lumea, politica. Poetic, despărțit în silabe, sugerează și eticul din poezie, modul în care contrebui la observarea lumii, cu poezia și eticul tău. Pentru mine au mare importanță, din acest punct de vedere, tradiția suprarealistă — și, înainte de suprarealism — Mallarmé, care a creat o poezie a circumstanței (impresurării în care se află eu). Îar suprarealismul, fiindcă a fost capabil de-a provoca o situație lirică, și — împreună cu pictorii, muzicienii — de-a crea un eveniment. Acestea sînt cele două axe.

S. — Cum ai ajuns aici?

D. — În tinerețe m-au obsadat cuvintele lui Rimbaud: „Je cherche le lieu et la formule”. Trebuie căutată formula locului, m-am gîndit. Aceasta a făcut din poezia mea un fel de mînat spre natură, spre orăz, spre imagine.

S. — Oare n-ar trebui luată în considerație și formația ta filozofică?

D. — Da, e important de știut acest lucru. Voi mărturisii că mi-am pus de la început întrebarea: Ce? Și, deci, ce este poezia? Care e esența ei? Într-un poem trebuie să fie introdusă puțină esență de lirism.

S. — Poezia ar fi un fel de vas pentru esența poeziei... Un vas pe care cred că trebuie să-l purtăm în cap... De aceea în lirică înaintarea se face atît de greu... Chiar vîd o coherență de poeți venind spre noi, prin timp,

pășind încet, cu vase frumoase, măiestrit pictate, cumpînîndu-li-se pe creștet... Și în frunte un bătrîn orb, ducînd un vas grecesc...

D. — Homer.

S. — Mă ierți pentru această viziune... Dar te-am întrerupt.

D. — Plecînd de la întrebarea ce este poezia, am început studiul ei sistematic și, concomitent, un fel de anchetă cu marii poeți europeni... Deci, tradiția, traducerea și istoria poeziei... Aceasta este și rațiunea pentru care scot o revistă, gîndită ca un loc unde să se reflecte poezia și unde să se pună problema traducerii ei.

S. — E vorba de o foarte frumoasă revistă, unică în felul ei, pe care o urmăresc și-o apreciez foarte mult.

D. — O scot de patru ani. Activitatea asta mă pasionează.

S. — Aș dori s-o pot prezenta într-o zi și cititorilor revistei „Ramuri”, care nu-i așa de specializată, dar lubeste și ea poezia. O altă întrebare: Cînd ai publicat prima carte?

D. — În 1960, la Gallimard. Este vorba de „Fragmens du cadastre”. Au urmat apoi: „Poèmes de la presqu'île”, „Biefs”, „Ouf dire”.

S. — Titlurile sugerează un mod special de-a privi poezia — un fel de măsurătoare și document, între măsurătoarea exactă și document. Documentul inefabilului. Care a fost reacția publicului?

D. — Foarte bună. Prima carte a luat un premiu important, președintele juriului fiind Jean Paulhan. Al doilea volum — premiul „Max-Jacob”.

S. — Acum la ce lucrezi?

D. — Două cărți. Una de versuri: „Donnant donnant” și alta de eseuri despre poezie. Adesea în volumele mele de lirică am inclus și fragmente despre poezie, un fel de comentariu integrat poeziei înseși.

S. — Accidente biografice?

D. — Născut la Paris în 1930.

S. — Acesta este într-adevăr un accident, un accident plăcut.

D. — Părinții intelectuali.

S. — Alt accident. Te-ai născut printre cărți.

D. — Am început să scriu versuri de timpuriu. Pe la 14—15 ani. Evident, primele încercări erau departe de poeziile de azi. Erau, de fapt, imitații: scriam ca Baudelaire, Verlaine, Claudel. Poezia seamănă, în privința asta, cu pictura. Încep meseria picturii, executînd copii proaste după maestri.

S. — Plec mîine din Paris și n-am putut să mă dumiresc, care sînt ultimele tendințe în poezia de aici.

D. — La tineri — un fel de nou realism. C-o mare influență americană. O poezie descriptivă și brutală. A apărut o antologie: „La nouvelle poésie” la Seghers, răsfoind-o poți să-ți faci o idee despre această tendință. Sînt grupuși aici poeți foarte tineri. Apoi — o altă tendință, pe care am putea-o numi

textologică. Această luptă contra poeziei, pretînzînd că face texte. Există revista „TXT”, cu e suprimat. Aici înflorește această mișcare poetică.

S. — În toate textele e suprimat e?

D. — Poate ar fi mai bine...

S. — Ar fi mai clar.

D. — Apoi mai există opere — care în loc de versuri. Poeți care-și continuă opera lor. Cunoști formula: „Fiecare poet — o tendință”. Andre du Boucher, Yves Bonnefoy și alții. Aici cred că mă situez și eu: o operă în desfășurare. În afară de aceste direcții, să mai amintesc și poezia străzii, sau a metrului. Există o mare cerere culturală din partea caselor de cultură, din partea multelor formații de muzică. Sînt fenomene care au slăbit poezia. Eu mă situez mai degrabă de partea lucrurilor dificile, care nu sînt rentabile cultural.

(Ne aflăm la cafeneaua la „Deux Magots”. O rază îmi bate acum în ochi. Prima rază de soare, după multe zile de ploaie, chiar de zăpadă, din acest sfîrșit de martie friguros).

D. — Există un lanț aproape neîntrerupt de mari poeți care au creat limba poetică franceză. Spun „aproape neîntrerupt”, din cauza secolului al optesprezecelea, unde proza a fost mai tare și poezia mai slabă (Rousseau etc.).

S. — Ai încercat să scrii și proză?

D. — Da, proza eseurilor. Sînt autor de poeme în proză și de eseuri, după cum știți. Am terminat o carte despre Thomas Mann și acum lucrez la un eseu mai lung despre teatrul lui Marivaux. Asta intră și în obligațiile mele profesionale. Sînt profesor de literatură franceză la Universitatea Paris VIII (Vincennes). Contactul cu tinerii mi se pare important. Observ în ultima vreme un mare interes pentru poezie.

Am întrerupt aici dialogul nostru. Este sîmbătă dimineața, Deguy urînd să plece la țară, iar eu — în Italia, — amîndoi fiind foarte grăbiți. Sînt bucuros pentru acest scurt răgaz cu un vechi prieten. Ne cunoaștem de vreo 15 ani și sînt, dacă nu mă înșel, primul lui traducător în limba română. Treceam pe la el, să-mi arate colecția revistei pe care-o conduce. Deși stă la doi pași, a venit pînă la „Deux Magots” cu bicicleta. Nu-l văzusem pînă acum cu un astfel de atelaj. Ducîndu-și bicicleta de căpăstru, străbăteam cele câteva străzi, pînă în Rue Vaugirard, trecînd prin piața Saint Placide, unde lumina a dat parcă bazna în această primă zi de adevărată primăvară.

Paris, aprilie 1980

Ramuri

Redacția și administrația:
Craiova, str. Săvinești, nr. 3 bis,
telefon 14414—17385

Colectivul de redacție
Romulus Diaconescu (redactor șef adjunct),
Ștefan Tunsoiu, Constantin Dumitrache,
Mihai Duțescu, George Niță,
Laurențiu Paveliu.

Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, Calea Griviței 64—66, P.O.B. 136—137, București, România.